

~~1202~~

~~13/4~~

~~30953~~

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

БІБЛІОТЕКА „НОВОЇ ДОБИ“ № 1.

В. ВИННИЧЕНКО

Всесвітня революція

КИЇВ — ВІДЕНЬ

1 9 2 0

103(24u)5

(ВІДБИТКА З „НОВОЇ ДОБИ“)

5021

Львівська державна
наукова бібліотека

646

Найактуальнішим, найпекучішим питанням, яке стоїть тепер над усім світом, яке одних хвилює радістю, а других страхом, яке застигло нерозв'язаною загадкою в душі цілих клас, є питання всесвітньої революції. Буде чи не буде?

Революція являється завжди виявом назбіраної, скупченої, перенасиченої енергії невдоволення широких народніх мас проти існуючого ладу. Спинити це невдоволення, — це спинити революцію.

Буржуазні класи всіх сучасних імперіалістичних держав це розуміють і вживають усіх заходів, усіх усиль, щоби притишити невдоволення своїх широких народніх мас, а насамперед пролетаріату, як найнебезпечнішого проводиря й ініціатора страшного вибуху. Але як раз у тому й полягає вся трагедія цих клас, що вони цього абсолютно не можуть зробити, не вважаючи на все своє найщиріше, найгарячіше хотіння. Іменно трагедія, повна безвихідність, фатальність, якась зачарована неминучість загибелі: що більше ці класи будуть робити заходів до притишення невдоволення, яке загрожує їм загибеллю, що активніше, радикальніше будуть братися до того, тим немов рятуючи себе, то більше, рішучіше будуть як раз цим самим посувати себе до знищення. І з другого

По прикладу
Чугаковичу
1946
1202

боку: як будуть нехтувати невдоволенням, то однаково викличуть собі смерть. Рятунку немає.

Буржуазія, розуміється, в свою загибель не вірить, не хоче вірити, з огидою, з обуренням, з смертельним протестом одкидає цю можливість. Вона не хоче вірити, що коріні невдоволення сидять як раз у нутрі, в природі всього того соціального устрою, який вона репрезентує, що іменно тут треба шукати причини майбутнього вибуху. Їй жагуче хочеться думати й вірити, що непокій, невдоволення мас є явище часове, викликане тільки наслідками війни, тільки розхитанністю світового господарства, тільки недостатчею предметів поживи, збідненням країв. Отже треба тільки направити хазяйство, підняти продукцію, дати масам найнеобхідніше, задовольнити їх у найперших потребах і тоді відновиться старий „спокій і порядок“, що був до війни.

Здається, так ясно, просто й цілком можливо.

А в дійсности: для капіталістичних клас це абсолютно неможливо. Іменно для капіталістичної системи господарства це завдання не по силі.

І от з яких причин.

Щоб вернути світове хазяйство на той рівень, що був до війни, треба вернути йому

насамперед той величезний запас багатств, який було назбірано людськостю впродовж десятків літ. Цей запас давав можливість пануючим класам не допускати до гострих вибухів невдоволення працюючих клас, яке було й до війни, яке, — пригадаємо собі — як раз перед війною виливалося в ряді грізних страйків і яке послужило для імперіалізму одним з мотивів рішитись на війну. Війною думалось затерти класові суперечности, одсунути війну соціальну всередині кожної держави, заглушити класову свідомість і ворожнечу працюючих клас. На якийсь мент це немов удалося, але війна як раз і послужила початком загибелі імперіалізму. Будучи неминучим і консеквентним наслідком усього капіталістичного ладу, імперіалістична війна прискорила тільки той процес, який відбувався й без неї в недрах капіталістичного громадянства. Даремно антантські буржуазні переможці намагаються спихнути вину за війну на окремих осіб з ворожого переможеного табору. Головним винуватцем є Капітал. Його треба тягти до суду намучених народів, усю систему його, з усіма апаратами, оборонцями й слугами з усіх держав.

Війною не тільки не було одсунено й приглушено невдоволення, а ще з удесятеренною силою побільшено. Побільшено насамперед страшним економічним винищенням

майже всього світу. Чотири роки злочинно, скажено, осатаніло нищилося величезні запаси людської праці, чотири роки нічого корисного, потрібного для життя не вироблялось, тільки для смерті.

І тут напрохується просте, чисто-аритметичне міркування: Скільки треба часу, щоб вернути людськості ті запаси цінностей, які нищилося впродовж чотирьох років, щоб тим вернути той самий рівень задоволеності мас, який був до війни? Очевидно не чотири роки, бо знищити можна в одну годину те, що треба творити місяцями й роками.

Але буржуазія не тільки не в силі відновити старого запасу, вона не може держати навіть на тому рівні господарство, на якому застав його кінець війни. Вона це сама починає розуміти й через те пробує стримати наростаюче невдоволення й урятувати свої соціальні позиції всякими паліативними заходами: самообмеженням, зменшенням своїх зисків, уступками пролетаріату, штучним задержуванням росту цін, регулюванням валюти і т. п.

Однаке, всі ці заходи позитивних наслідків не можуть дати через те, що вони торкаються поверхових, залежних явищ. Буржуазні класи могли би відновити господарство, поставити його на шлях швидкого розвитку,

утишити невдоволення широких мас такими заходами.

1. Насамперед, точним, докладним, енергичним підрахунком усіх цінностей, які має в даний момент людськість або принаймні найголовніші країни всього світу.

2. Планомірним розподіленням тих цінностей по потребі кожної потребуючої країни.

3. Продукуванням по розробленому, загально-світовому планові.

В Америці, Австралії, Азії та навіть у Європі (в Росії й на Україні), є досить як сирових матеріалів, так і готових продуктів оброблюючої промисловости для того, щоб спинити вимірання людей від голоду, щоб одягти людськість, зогріти її й поставити мільйони нуждарів у людські, розумні й здорові умови життя.

Це єдиний засіб спинити збіднення й руїну світового господарства й утишити невдоволення мас.

Але чи всілі це зробити буржуазні класи?

Ні. І не через те, що не хочуть, а тому, що закони соціальної природи цих клас не дозволять їм цього зробити. Коли б світова буржуазія пронялася щирим бажанням здійснити ці завдання, вона цим самим поклала б себе в домовину.

І от через що.

Утворення єдиного світового господарського центру з метою точного підрахунку цінностей, розподілення їх по загальному планові й керування продукційною діяльністю кожного краю необхідно тягне за собою:

Знищення вільної конкуренції капіталів в одсталих країнах і боротьби національних імперіалістичних капіталів між розвиненими державами се-б-то знищення одного із основних законів капіталістичної системи господарства. Коли мається на увазі по загальному планові розподілення продуктів і розподілення їх не з метою наживи, а з метою задоволення потреб і здійснення програми світового господарства, то тим самим унеможлиблюється боротьба індивідуальних чи групових капіталів. Кожна фабрика, кожна промислова область, держава мусить підлягати волі господарського центру. Кожна продукційна одиниця мусить продукувати не те, що при вільній конкуренції було би для неї найбільш прибуточним, але те, що по загальному планові буде найбільш корисним для всього господарського колектива.

Чи це ж можливо для капітала?

Це — самоубийче, антиприродне для його становище. Бо це тягне за собою підрізання другого його життєвого закону: самонаростання. Капітал мусить рости, мусить

безупинно переростати самого себе шляхом пожирання робітничої надвартости й других, слабших капіталів. Всяка зупинка, всяке обмеження в рості є загроза самому існуванню капітала. Капітал перестає бути самим собою, коли в його однімається можливість постійної перемоги над другими капіталами й над самим собою.

Через це, коли буржуазія імперіалістичних держав намагається створити якийсь господарчий центр, коли говорить про необхідність обмеження зисків капіталістів, коли силкується навіть помагати капіталові конкуренційних держав, то на це треба дивитися як на цілком безнадійні заходи. Природа капіталу, особливо в його імперіалістичній фазі абсолютно не може допустити до переведення в життя цих самовбийчих заходів.

Буржуазія ніяким способом не може зробити підрахунку цінностей, бо всякий окремий капіталіст чи капіталістичний край не дасть правильних, вірних інформацій про свій стан. кожен ховатиме правду, маючи на меті свою індивідуальну чи краєву вигоду.

Так само, та ще й більше, не може бути справедливого, розумного розподілення багатств. Капітал цікавиться не тим, де є більша потреба в його товарах, не тим, щоб продукувати цінності найбільш потрібні для людськості, а тим, де й на чому він

може мати більший рівень самонаростання.

Через те хаос, анархія, безпланове накопичування продуктів маловажних для моменту, погоня за найвищим процентом прибутку, через те самонаростання шляхом робітничої надвартости мусить бути. А звідси мусить бути роз'єднаність хазяйських сил світу, неекономне, непродуктивне витрачання їх, побільшення дезорганізації, зменьчення загальної продуктивності, підвищення цін на продукти й зростання невдоволення існуючим ладом широких мас.

І ми підтвердження цього маємо що дня. Ми бачимо, як у найбільш забезпечених державах світове господарство не відновлюється, не направляється, а ще більше розхитується, підупадає, як не тільки не відновлюється старий запас, а ще падає рівень продуктивності, що викликає зріст дорожнечі, підняття цін, падання паперових грошей і т. п. Ми бачимо, як світовий імперіалізм судорожно, гарячково й безсило б'ється в сітях власних неблаганих законів, чуючи, бачучи, розуміючи свою близьку загибель і не маючи змоги, як у сні, в кошмарі, ні втікти, ні оборонитись від неї.

Але ці судороги ще дужче дезорганізують господарство, викликають в одних тривогу, непокій, у других настрій розгульної,

передсмертної одчайдушності, в третій шалене самопідбавлювання, а в широкій працюючій, експлуатованій масі усе глибше, все виразніше невдоволення, яке, немов підземний вулкан, вибухає ввесь час то тут, то там вогнями-страйками. Страйки в свою чергу зменшують продуктивність сучасного господарчого механізму, збільшують дезорганізацію й ще дужче заглиблюють невдоволення.

І з кожним днем усе ширші й ширші кола проходять однією свідомістю: стара система світового господарства не може справитись з економічною розрухою, вона вже оджила своє, вона не має тих методів і засобів, які в новій ситуації тільки всилі справитись з труднощами й нещастями. Мусить статися радикальна, корінна зміна.

Так економічні, продукційні відносини погано, трудно, але з неминучою консеквентністю перетворюють способи думання, соціальні й політичні ідеали. Ще недавно більшовизм, радянська влада, комуністичні ідеали господарства, здавались в Європі страшними, дикими, абсолютно неможливими. І як погано, але необхідно не тільки пролетаріат Європи, але й інші соціальні класи приходять до переконання, що тільки комунізм се-б-то тільки нові методи й засоби господарських і політичних відносин можуть

урятувати людськість від нечисленного лиха, економічного зубожіння, упадку культури й творчих сил усього світу. Тільки господарство всього світу, ведене по розробленому планові, тільки знищення анархії й сваволі продуцентів, тільки скасування клясового панування буржуазії, цієї купки нікчемних, дегенеративних, бездарних людей, і перебрання розпорядження багатствами світу колективом працюючих і творчих сил, — тільки такі заходи можуть дати позитивні, великі наслідки для всієї людськості.

І що більше ця свідомість проймає широкі кола, то дужче росте невдоволення, нетерпіння, бажання здійснити цю свідомість, зіпхнути з шляху всі перепони. А з другого боку, що більше пануючі кляси розуміють це, відчувають і бачать, то з більшою судорожністю тримаються за своє клясове панування, то роблять усякі заходи, щоб побороти ворожі до них настрої, наміри й сили. Звідси виникає накопичування енергії супротивлення, назбирування всередині ворожих кляс вибухових огнів, які, немає ніякого сумніву, в тих чи інших формах, раніше чи пізніше вийдуть на соціальну поверхню величезною пожежою всесвітньої революції.

Гострота, „культурність“ форм цієї останньої клясової боротьби на земній планеті, довгість періодів, термін початку й

кінця залежатиме не від „культурности“ того чи инчого народу, краю, держави, а від сили й інтенсивности набіраної класової енергії в тій країні й від сили опорности й цупкості нануючих клас. Коли в якійсь країні буржуазія зрозуміє історичну необхідність і неминучість переходу до инчих форм соціального світового устрою, коли почне здавати свої позиції без бою, там боротьба набере лагідніших форм. Коли ж у другій державі, засліплена своїми апаратами влади, гадатиме, що зможе ними придушити вибухові сили революції, там прийде до безпощадних, лютих і „некультурних“ форм боротьби.

І важні не форми, а суть цієї боротьби й кінець її. Кінець же з повною неминучістю буде — перемога пролетаріату, диктатура працюючих клас, знищення класової системи соціального устрою людськості й перехід до соціалістичного й комуністичного господарства та всього життя на землі.

II.

„Всесвітня революція — це є утопія, фантазія мрійників, шкодлива вигадка фантастів-екстремистів.“ Так говорили колись у Росії й на Україні всі „тверезі“, державні“ люди; так говорять ще й тепер усі ті, для яких революція, дійсно, є шкодлива, для яких вона несе знищення їхніх економічних, соціальних і всіх інших привілеїв.

На підставі цих „тверезих“ твержень українська дрібнобуржуазна демократія майже всю революцію бабралась у ковбані контрреволюції, більше двох років служачи пануванню капітала, пануванню ладу тих клас, які були, є й будуть найзапеклішими ворогами національних стремлень навіть цієї самої української дрібної буржуазії.

Керуючись цією „тверезістю“, українські „соціалісти“ весь час орієнтувались і тепер орієнтуються на буржуазію Заходу, на перемогу реакції й контрреволюції й валяються в ногах соціальних бандитів, грабіжників і насильників над працюючими класами всього світу, випрохуючи в них помочи проти свого пролетаріату й селянства й добиваючись признання своїх ганебних контрреволюційних заслуг.

На цій же орієнтації росте жагуче бажання українських підпанків, льокаїв капіталу, цієї дрібної буржуазії. швидче „вийти

в люди", стати великою буржуазією. Ріжні бувши й теперішні міністри, урядовці, отамани, послали й усілякі члени місій та комісій, „розпреділивши“ між собою ті мільярди народніх грошей, які були в пануванні отаманщини, тепер страшенно, заклопотано, натхненно працюють над створенням із себе української буржуазії, — справжньої, поважної, череватої, жорстокої буржуазії „як у людей“, з своїми власними банками, акціями, підприємствами, визиском і пригнобленням своїх власних „німих рабів“.

Для цієї „патріотичної“ мети йде тепер гарячкова консолідація всіх капіталів, що мають на руках отих „патріотів-діячів“. Ця „твереза“ ідея служить найкращою підвалиною для відбудовання „національної єдності“, для „єдиного фронту“. Соціал-демократи зворушливо єднаються з націонал-демократами, з гетьманцями й у пориві патріотизму дружно, спільно, єдиним фронтом... скуповують акції галицьких нафтяних підприємств, закладають свої фабрики, купують великі будинки. „Творімо свою буржуазію!“ — стоїть палкий, натхнений клич на цьому „єдиному фронті.“ — „Рятуймо Україну від насильників-комуністів“. О вони — страшенні патріоти, ці збірачі капіталів, вони — надзвичайно тверезі „реальні політики“, вони гарячі противники й вороги всяких таких „утопій“.

і „фантазій“, як всесвітня революція, як знищення паразитів і злодіїв, як соціалістичний устрій громадянства, де кожний повинен працювати, де не може бути ні національно-демократичних, ні соціально-демократичних грабіжницьких акцій.

Але така лиха доля цих запізнілих ерзац-капіталістів, що не доведеться їм вивести „в люди“ Неньку-Україну, не доведеться їм створити „творчу“ клясу своєї буржуазії. Всі оті накрадені, наспекульовані, розграбовані мільйони народніх грошей у руках цих людців — є, дійсно, утопія, фантастика. І не тільки через те, що процес створення цілої кляси є справа поколінь, а через те, що навіть уже давно сформовані, дозрілі й на-смоктані буржуазні кляси всього світу стоять на порозі своєї загибелі.

Даремно наші ерзац-капіталісти силкуються відіпхнути від нафтяного жолоба польську буржуазію; даремно варшавські поршівці й петлюрівці лижуть ноги польської шляхти й покірно витираються від її плювків, сподіваючись за це дістати від неї змогу добратись до України. Даремно ці поршивці на своїй конференції в Варшаві під захистом польських жандармів постановляють: „негайного відкликання совітського уряду“ і „визнання теперішнього демократичного уряду“. Польська шляхта, яка має

бути опорою тих постанов, в першою кандидаткою на ешафот революції.

Даремно недобитки українського міщанства й контрреволюції закладають різні „Союзи української державности“, „Національні Ради“, „передпарламенти“ й тому подібні хирляві, жалюгідні, слиняві інституції. Даремно з ними повзуть до трону Антантського капіталу, благаючи „визнати“ їх і дати поміч проти своїх працюючих кляс, які слухаються „фантастів“-комуністів. Даремно: трон Антантського капіталу сам готов прохати в самого пекла підпори й помочи проти своїх власних „фантастів“.

І даремно різні „соціалістичні“ ідеології цієї збірної недобитої контрреволюції сподіваються, що трон капіталу впаде, не раптово, а тихенько, лагідненько, в „культурних“ формах і не одразу, а помаленьку, як цукор розтаючи в тепленькій водичці опортунізму, так що наші „національні герої“ ще матимуть час на свою „творчу, будівничу роботу“. Ні, й цей трон упаде так само, як падають усі трони, упаде з великим грохотом, упаде під не-делікатними ударами „фантаста“-пролетаріата й упаде в таких формах, в яких вимагатиме боротьба кляс не на життя, а на смерть.

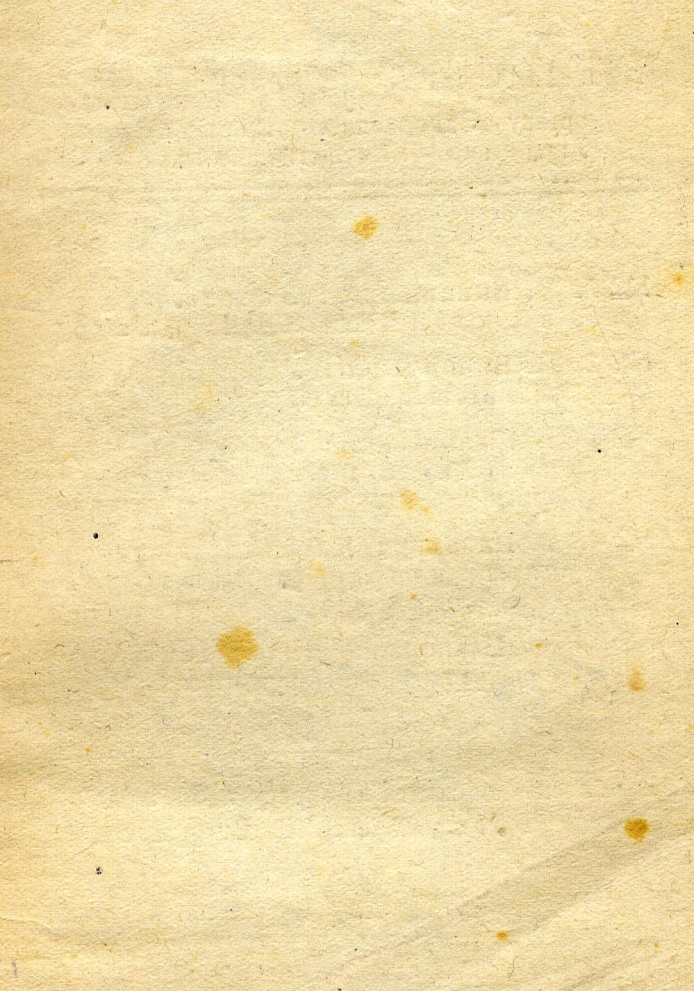
І дійсно: яка дика, безглузда фантазія цих маленьких людей гадати, що вони, іменно

оці хабарники, спекулянти, биржеві агенти, казнократи, оці задрипані в болоті всяких контрреволюційних орієнтацій „дипльомати“, замурзані по вуха в сервілістичних слинах „міністри“, закрівавлені кров'ю своїх працівників отамани, що іменно вони зможуть мати коли небудь змогу загнuzдати свої революційні, розбурхані, усвідомлені працюючі кляси й повести свою „державну роботу.“ Яка смішна утопія цих здодійкуватих підніжків реакції: спинити кур'єрський поїзд революції, тримаючись за поділ мантиї Антанти й виставляючи свої загижені, скорюблені страхом пальці на перепону йому.

Дурні фантасти: реальна, жива, весело-жорстока й немилосердно-рішуча дійсність знесе й розтопче всі утопії-трони, всю фантастику підніжків їх, усі капіталістичні й ерзац-капіталістичні мрії про одстрочку загибелі, про „єдині фронти“.

Бо єдина жива, реальна дійсність теперішнього часу є Велика Всесвітня Революція. Єдина, неминуха, необхідна дійсність недалекого майбутнього є перемога Революції. Все ж, що пробує одвернути цю неминучість, є, во-істину, злочинна й дурна утопія, безнадійна фантастика.

986/ 0,48 коп

РА 646

БІБЛІОТЕКА „НОВОЇ ДОБ

органу Закордонного Комітету
Української Комуністичної Партії.

- № 1. **В. Винниченко**: Всесвітня революція. Відень, 1920, 16^о, 16 стор.
- № 2. **В. Винниченко**: Українська державність. (друкується.)
- № 3. **В. Левинський**: Соціалістична революція і Україна. (друкується.)
- № 4. **Г. Паламар**: Капітал, колоніальні народи і більшовизм. (друкується.)
- № 5. **М. Шаповал**: Інтелігенція і пролетаріат. (друкується.)

Замовлення посылати на адресу адміністрації
„**Nowa Doba**“, Wien, VII. Burggasse 2.

13/4

30953

1202

Пролетарі всіх країн, єдналися!

БІОТЕКА „НОВОЇ ДОБИ“ № 1.

В. ВИННИЧЕНКО

Всесвітня революція

КИЇВ — ВІДЕНЬ

1 9 2 0